



УДК 378.147:001.891

[https://doi.org/10.52058/3041-1572-2026-4\(24\)-471-481](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2026-4(24)-471-481)

Калита Наталія Іванівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, м. Дрогобич, <https://orcid.org/0009-0004-7033-5508>

Котович Віра Василівна доктор філологічних наук, завідувач кафедри української мови, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, м. Дрогобич, <https://orcid.org/0000-0001-6370-8135>

Маркова Мар'яна Василівна доктор філологічних наук, доцент кафедри української літератури та теорії літератури, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, м. Дрогобич, <https://orcid.org/0000-0002-3161-5476>

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розглянуто роль навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» у системі підготовки здобувачів вищої освіти, передусім магістерського рівня. Актуальність дослідження зумовлена процесами інтеграції української вищої освіти до європейського освітнього простору та зростанням вимог до формування дослідницької компетентності майбутніх фахівців. Обґрунтовано, що сучасна професійна діяльність потребує не лише відтворення знань, а й здатності до їх критичного аналізу, творчого застосування та продукування нових ідей.

На основі аналізу наукових праць українських учених окреслено сутність методології науки як системи принципів, підходів і методів, що визначають логіку наукового пізнання та забезпечують цілісність дослідницького процесу. Встановлено, що вивчення методології наукових досліджень сприяє формуванню у студентів цілісного уявлення про структуру наукового дослідження, його етапи, методи збору, аналізу та інтерпретації даних.

Охарактеризовано зміст навчальної дисципліни, яка зазвичай включає три основні модулі: загальнотеоретичні засади науки, методи наукового дослідження та технологію організації дослідницького процесу. Особливу увагу звернено на формування дослідницької компетентності здобувачів освіти, що передбачає розвиток аналітичного мислення, навичок роботи з



науковою інформацією, уміння формувати проблему, визначати мету й завдання дослідження, висувати гіпотези та обґрунтовувати висновки. Підкреслено значення академічної доброчесності як важливої складової методологічної підготовки студентів.

Зроблено висновок, що оволодіння методологією наукових досліджень є ключовим елементом професійної підготовки, який забезпечує формування дослідницької культури, розвиток наукового мислення та готовність здобувачів вищої освіти до самостійної наукової діяльності.

Ключові слова: академічна доброчесність, дослідницька компетентність, методологія науки, наукове дослідження, наукове пізнання, науково-дослідницька діяльність, організація наукових досліджень.

Kalyta Nataliia Ivanivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Pedagogy and Methodology of Primary Education, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Drohobych, <https://orcid.org/0009-0004-7033-5508>

Kotovych Vira Vasylivna Doctor of Philological Sciences, Head of the Department of the Ukrainian Language, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Drohobych, <https://orcid.org/0000-0001-6370-8135>

Markova Mariana Vasylivna Doctor of Philological Sciences, Associate Professor at the Department of Ukrainian Literature and Theory of Literature, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Drohobych, <https://orcid.org/0000-0002-3161-5476>

METHODOLOGY OF SCIENTIFIC RESEARCH IN THE SYSTEM OF HIGHER EDUCATION STUDENTS' TRAINING

Abstract. The article examines the role of the academic discipline «Methodology of Scientific Research» in the system of higher education students' training, particularly at the master's level. The relevance of the study is determined by the ongoing integration of Ukrainian higher education into the European educational area and the increasing demand for developing research competence in future professionals. It is argued that modern professional activity requires not only the reproduction of knowledge but also the ability to critically analyze information, apply it creatively, and generate new ideas.

Based on the analysis of Ukrainian scholarly works, the essence of research methodology is defined as a system of principles, approaches, and methods that determine the logic of scientific cognition and ensure the integrity of the research



process. It is established that studying research methodology contributes to students' understanding of the structure of scientific inquiry, its stages, and the methods of data collection, analysis, and interpretation.

The content of the discipline is characterized – it typically includes three main modules: general theoretical foundations of science, methods of scientific research, and the organization of the research process. Particular attention is paid to the development of research competence, which involves analytical thinking, the ability to work with scientific sources, formulate research problems, define objectives, develop hypotheses, and justify conclusions. The importance of academic integrity as a core component of students' methodological training is emphasized.

It is concluded that mastering the methodology of scientific research is a key element of professional training that ensures the formation of research culture, the development of scientific thinking, and the readiness of higher education students for independent scientific activity.

Keywords: academic integrity, research competence, scientific knowledge, scientific methodology, scientific research, scientific and research activities, organization of scientific research.

Постановка проблеми. Розвиток вищої освіти в Україні відбувається сьогодні в умовах інтеграції до європейського освітнього простору, що передбачає інтенсивну модернізацію змісту професійної підготовки фахівців. Одним із ключових завдань такої підготовки є формування у здобувачів освіти дослідницької компетентності, здатності до самостійного наукового пошуку, аналізу наукової інформації, організації та проведення наукових досліджень. Як цілком слушно зауважує О. Повідайчик, «сучасне суспільство потребує фахівців, здатних до формування нових ідей, прийняття нестандартних рішень, готових до активної участі в інноваційних процесах, компетентних у вирішенні дослідницьких завдань. Будь-яка професійна діяльність, яка передбачає тільки відтворення раніше засвоєних методів роботи, вважається недосконалою, оскільки в ній не використовуються наявні можливості для досягнення високих результатів роботи і вона не сприяє розвитку самого фахівця» [1, С. 198]. У цьому контексті вивчення методології наукових досліджень у закладах вищої освіти набуває неабиякої значущості.

Методологія наукових досліджень є фундаментальною складовою науково-дослідницької діяльності, оскільки забезпечує теоретичні й практичні засади організації дослідницького процесу, визначає систему принципів, методів і підходів до наукового пізнання. Ознайомлення із нею покликане сформувати у студентів цілісне уявлення про логіку організації наукового пошуку, структуру наукового дослідження, методи збору та аналізу інформації, а також, що не менш важливо, про етичні засади наукової діяльності.



В умовах реформування української вищої освіти та зростання ролі наукових досліджень у професійній діяльності фахівців виникає потреба у вдосконаленні підходів до вивчення методології наукових досліджень в освітньому процесі ЗВО, адже воно має сприяти не лише засвоєнню студентами теоретичних знань, а насамперед формуванню в них практичних навичок науково-дослідницької діяльності, що є необхідною передумовою успішного виконання випускової кваліфікаційної роботи, а також подальшої професійної реалізації. Отож, проблема оволодіння здобувачами вищої освіти методологією наукових досліджень набуває особливої актуальності, оскільки безпосередньо пов'язана із забезпеченням якості освіти та формуванням дослідницької культури майбутніх фахівців різних галузей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми методології наукового пізнання та організації науково-дослідницької діяльності у системі вищої освіти посідають важливе місце у сучасному науковому дискурсі. Методологія науки розглядається при цьому як складна система принципів, підходів і методів, що забезпечують осмислення реальності та визначають логіку дослідницького процесу.

У працях українських учених широко репрезентовані теоретичні засади методології науки. Так, зокрема, С. Мочерний [2] визначає її як систему «різноманітних методів, засобів і прийомів наукового пізнання (передусім принципів, законів та категорій) та науку (або вчення) про цю систему» [2, С. 61]. За вченим, саме методологія забезпечує цілісність наукового пізнання і його спрямованість на отримання об'єктивних знань, виконуючи інтегративну функцію, оскільки поєднує різні наукові підходи та формує системне бачення досліджуваних явищ.

Фундаментальні засади методології наукової діяльності розкрито у підручнику В. Шейка та Н. Кушнарєнко [3], де підкреслюється, що методологія є для здобувачів освіти не лише теоретичною основою науки, а й прикладним інструментом, що «допомагає їм порівняно легко включатися в професійну діяльність, переводити наукові знання в площину практичного використання» [3, С. 7].

Значний внесок у розроблення методологічних основ наукових досліджень, передусім педагогічних, зробили О. Сухомлинська [4] та Є. Хриков [5]. Останній, зокрема, вказує на те, що методологічна підготовка є необхідною умовою формування дослідницької культури студентів та аспірантів. Учений зазначає, що системне засвоєння методологічних знань сприяє розвитку аналітичного мислення, здатності до узагальнення та формування навичок самостійної дослідницької діяльності здобувачів освіти, а «ретельно обґрунтована та реалізована методологія дослідження є засобом отримання нового наукового знання» [5, С. 172].



Питання організації наукових досліджень студентів вивчали також М. Білуха [6] та В. Волков [7]. М. Білуха визначає методологію наукового дослідження як основу планування, організації та реалізації наукового пошуку, що забезпечує послідовність і логічність дослідницького процесу. В. Волков переконує, що оволодіння методами наукового дослідження є важливим чинником формування професійної компетентності майбутніх фахівців будь-якої галузі. Проблема формування готовності фахівців різних професійних сфер до науково-дослідницької роботи в українській вищій школі досліджувалася й уже згадуваною О. Повідайчик [1].

У контексті сучасного розвитку вищої освіти в Україні важливого значення набувають розвідки, присвячені формуванню дослідницької компетентності студентів. Це питання розглядається, зокрема, у роботі Н. Ліби та Н. Усатого [8], які звертають увагу на необхідність інтеграції наукової діяльності у процес професійної підготовки здобувачів освіти, а також Г. Сердюк [9].

Аналіз наукових праць свідчить, що методологія наукових досліджень розглядається сучасними українськими вченими як необхідний змістовий компонент підготовки здобувачів вищої освіти, що «формує інтелектуальне підґрунтя для професійного становлення майбутніх фахівців <...>, постає не лише елементом освітнього процесу, а й його ключовим змістовим стрижнем, що визначає рівень академічної культури, якість теоретичного мислення та здатність до самостійного наукового пошуку <...>, забезпечує цілісне розуміння логіки наукового дослідження, структури дослідницького процесу, принципів побудови гіпотез, добору інструментарію та обґрунтування наукових висновків <...>, виконує інтегративну функцію в системі фахової освіти, поєднуючи різногалузеві знання в єдиному полі науково орієнтованого мислення та сприяючи усвідомленню професійної діяльності як об'єкта наукового аналізу» [8, С. 119].

Разом із тим, необхідно констатувати, що попри значну кількість праць, присвячених проблемі методології науки та її вивченню у закладах вищої освіти України, окремі її аспекти залишаються недостатньо дослідженими. Зокрема, потребують подальшого осмислення питання інтеграції теоретичних і практичних компонентів відповідних навчальних курів (вони можуть мати різні назви: «Методологія наукових досліджень», «Організація наукових досліджень», «Організація науково-дослідницької діяльності», «Теорія і методологія наукових досліджень», «Методологія та організація наукової роботи», «Дослідницька діяльність у галузі», «Методологія та методика магістерського дослідження» тощо), залучення сучасних освітніх технологій у їх викладання, а також впровадження широких міждисциплінарних підходів тощо. Саме ці аспекти зумовлюють необхідність подальшого наукового



аналізу місця й ролі вивчення методології наукових досліджень здобувачами вищої освіти.

Метою пропонованої статті є визначення функціональності методології наукових досліджень у системі підготовки студентів-магістрантів, а також аналіз її значення для формування дослідницької компетентності здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня.

Виклад основного матеріалу. Як відомо, підготовка здобувачів магістерського рівня вищої освіти передбачає поєднання професійно-орієнтованої та науково-дослідницької складових. Саме на другому рівні вищої освіти студент має не лише отримати поглиблені професійні знання, але й сформувати здатність до організації науково-дослідницької діяльності, критичного аналізу наукових проблем та вміння застосовувати наукові методи у професійній практиці. У цьому контексті роль методології наукових досліджень важко переоцінити. Ознайомлення із нею спрямоване на формування у студентів системи знань про загальні принципи, основні методи та логіку наукового пізнання, а також розвиток практичних умінь організації, проведення й презентації власних наукових досліджень. Як зазначають учені, методологія фактично виступає як «схема дослідження або вивчення» [10, С. 329], що визначає способи збору даних, їхню інтерпретацію та формування обґрунтованих наукових висновків.

У більшості освітніх програм другого рівня вищої освіти серед обов'язкових компонентів є навчальна дисципліна «Методологія наукових досліджень», адже магістерська підготовка у сучасному університеті передбачає формування дослідницької компетентності як важливого складника інтегральної професійної компетентності майбутнього фахівця. А це, своєю чергою, зумовлено тим, що сучасна професійна діяльність потребує не лише використання здобутих знань, але й здатності до їхнього критичного аналізу, творчого застосування, а також створення нових знань. Дослідницька діяльність студентів, здійснювана під час навчання у магістратурі, покликана сприяти розвитку їхнього аналітичного мислення, формувати навички системного аналізу, уміння працювати з інформацією, робити обґрунтовані висновки. У науково-методичній літературі підкреслюється, що залучення студентів до дослідницької діяльності сприяє активізації їхньої інтелектуальної активності, саморозвитку та професійній самореалізації [11, С. 126–127]. Навчальна дисципліна «Методологія наукових досліджень» виконує при цьому функцію методологічної основи наукової діяльності, забезпечуючи формування у здобувачів освіти знань про структуру наукового дослідження, етапи й методику його проведення, а також про методи отримання і верифікації наукових результатів.



Аналіз робочих навчальних програм різних закладів вищої освіти України свідчить, що навчальна дисципліна «Методологія наукових досліджень» здебільшого має комплексний характер і охоплює кілька основних змістових модулів.

Перший змістовий модуль зазвичай присвячений загальним питанням науки як форми суспільної свідомості. У межах цього модуля розглядаються такі проблеми, як: сутність науки та її функції у суспільстві; структура наукового знання; основні етапи розвитку науки; особливості наукового пізнання тощо. У процесі вивчення цього модуля студенти отримують уявлення про науку як специфічну форму пізнавальної діяльності, що спрямована на отримання нових знань про закономірності розвитку природи, суспільства, мислення тощо.

Другий змістовий модуль, як правило, присвячений методології та методам наукового дослідження. У межах цього блоку студенти ознайомлюються з класифікацією методів наукового пізнання як інструментами отримання та обробки наукової інформації, їхніми можливостями, з одного боку, та обмеженнями – з іншого. Як відомо, у сучасній науці прийнято розрізняти теоретичні, емпіричні та статистичні методи дослідження. До теоретичних методів зараховують аналіз, синтез, індукцію, дедукцію, узагальнення, систематизацію. Ці методи дають дослідникові змогу здійснювати логічне осмислення наукових фактів і формувати теоретичні судження. Емпіричні методи спрямовані на отримання фактичних даних про досліджувані явища та процеси. До них належать спостереження, експеримент, анкетування, інтерв'ю, тестування. Використання емпіричних методів дозволяє отримати об'єктивну інформацію, необхідну для перевірки наукових гіпотез. У педагогічних дослідженнях особливу роль відіграє педагогічний експеримент, який дає можливість довести чи спростувати ефективність певних методик або технологій навчання. Результати експерименту підлягають обробці за допомогою статистичних методів, що забезпечує достовірність отриманих висновків.

Третій змістовий модуль дисципліни переважно пов'язаний із технологією організації наукового дослідження. У ньому розглядаються такі питання, як вибір теми наукового дослідження; формулювання його мети і завдань; визначення об'єкта та предмета; обґрунтування використовуваних методів; аналіз та інтерпретація результатів тощо.

Одним із найсуттєвіших аспектів вивчення методології наукових досліджень у закладах вищої освіти є розвиток дослідницької компетентності студентів, що є «багатовимірною інтегративною якістю, формування якої нерозривно пов'язане із глибоким оволодінням методологією наукового пізнання» [8, С. 116]. Відбувається це через досягнення таких основних



результатів навчання, як здатність формувати наукову проблему, уміння аналізувати наукові джерела, навички планування дослідження, здатність використовувати методи наукового аналізу, уміння інтерпретувати результати дослідження, а також навички презентації результатів наукової діяльності. В багатьох освітніх програмах магістерського рівня увага приділяється також розвитку у здобувачів освіти здатності критично оцінювати результати наукових досліджень, формувати обґрунтовані наукові висновки та застосовувати отримані результати у практичній діяльності. Не менш важливим аспектом методологічної підготовки магістрантів є й формування у них навичок академічного письма. Академічне письмо передбачає здатність чітко і логічно викладати результати наукового пошуку, аргументувати власні позиції та дотримуватися вимог наукового стилю.

Зрозуміло, що найважливіше значення опанування методології наукових досліджень має для підготовки кваліфікаційних робіт студентів. Саме у межах вивчення відповідних курсів вони отримують знання про структуру випускової роботи та вимоги до її виконання й оформлення. Згідно з сучасними науковими підходами, структура будь-якого наукового дослідження охоплює кілька основних етапів. Першим етапом є визначення наукової проблеми та формулювання теми дослідження. Наукова проблема виникає тоді, коли існує суперечність між наявними знаннями та необхідністю пояснення нових явищ або процесів. Наступним етапом є формулювання мети та завдань дослідження. Мета визначає загальний напрям дослідницької діяльності, тоді як завдання конкретизують етапи досягнення поставленої мети. Важливим елементом наукового пошуку є формулювання гіпотези, яка виступає науковим припущенням щодо можливого розв'язання досліджуваної проблеми, і перевірка якої визначає подальший перебіг дослідження та його висновки.

Однією із найважливіших функцій вивчення методології наукових досліджень в українських університетах є засвоєння студентами засад і принципів академічної доброчесності. За словами І. Толмачова та О. Єрмоєнко, «доброчесність – позитивна, необхідна академічному середовищу цінність. Завдяки доброчесності, відкритості, взаємній доброзичливості членів цього середовища воно ефективно реалізує свою місію з обміну знаннями й їх примноження» [12, С. 57], а тому в науковій спільноті вкрай вагомою ролі набувають питання дотримання етичних норм наукової діяльності, зокрема правильного цитування джерел, уникнення плагіату і самоплагіату, недопущення фальсифікацій і фабрикацій, відповідального ставлення до результатів дослідження тощо. Формування академічної культури є одним із вирішальних чинників забезпечення якості наукових досліджень та освітнього процесу загалом.



Насамкінець варто зазначити, що сучасна педагогічна практика засвідчує необхідність удосконалення підходів до вивчення методології наукових досліджень у закладах вищої освіти. Насамперед ідеться про проблему надмірної теоретизації курсів, коли засвоєння знань цілком або майже відірване від їхнього прикладного використання. Аби уникнути цього, викладачам варто, на наш погляд, звертатися до таких форм викладання, як проблемно-орієнтоване навчання, аналіз різноманітних наукових кейсів, робота з науковими базами даних, підготовка студентських наукових доповідей, виконання індивідуальних дослідницьких завдань, проведення мінідосліджень, участь у студентських наукових конференціях і т. ін. Використання таких форм роботи сприяє активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти та формуванню у них практичних навичок організації самостійного наукового пошуку.

Висновки. Отож, зважаючи на сказане, можна зробити висновок, що вивчення методології наукових досліджень є невід'ємним елементом якісної системи підготовки здобувачів вищої освіти, оскільки сприяє формуванню у них дослідницької компетентності, розвитку наукового мислення та здатності до самостійної наукової діяльності. Ознайомлення з методологією науки забезпечує студентам розуміння основних принципів наукового пошуку, оволодіння найуживанішими і найефективнішими методами наукового пізнання, а також навичками організації й проведення самостійних наукових досліджень. При цьому методологія наукових досліджень виступає не лише методологічною основою підготовки випускових кваліфікаційних робіт, але й фундаментом науково-дослідницької культури майбутніх фахівців.

Література:

1. Повідайчик О. Вітчизняний досвід науково-дослідницької підготовки студентів у вищих навчальних закладах. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота*. 2017. Вип. 2. С. 198–201. URL : <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ea51cda8-8410-43a8-bfc6-e603629239c0/content>.
2. Мочерний С. Поняття «методологія» та його структура. *Психологія і суспільство*. 2002. № 2 (8). С. 58–82. URL : <https://pis.wunu.edu.ua/index.php/uapis/article/view/70>.
3. Шейко В., Кушнарєнко Н. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник. Київ : Знання, 2008. 310 с. URL : https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2018/Sheiko_Organ_NDD_2008_310.pdf.
4. Сухомлинська О. Історико-педагогічне дослідження та його «околиці». *Шлях освіти*. 2005. № 4. С. 43–47. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/9021/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%20%D0%9E.%20%D0%A1%D1%83%D1%85%D0%BE%D0%BC%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97.pdf>.
5. Хриков Є. Методологія педагогічного дослідження : монографія. Харків, 2018. 294 с. URL : <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/5218>.
6. Білуха М. Методологія наукових досліджень. Київ : АБУ, 2002. 480 с.



7. Методологія наукових досліджень : навч. посібник / заг. ред. В. Волков. Харків : [б. в.] ; Луганськ : [б. в.], 2009. 352 с.

8. Ліба Н., Усатов Б. Методологія наукових досліджень як концептуальна основа фахової підготовки здобувачів освіти в ЗВО. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія : Педагогічні науки*. 2025. № 2. С. 114–121. URL : <https://new.ejournal.cdu.edu.ua/pedagogics/article/view/154/139>.

9. Сердюк Г. Проблема розвитку дослідницької компетентності вчителів української мови і літератури в наукових дослідженнях. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 65. Т. 2. С. 111–116. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/738820/1/%D0%A1%D0%B5%D1%80%D0%B4%D1%8E%D0%BA%20%D0%93.%D0%90.%20%D0%94%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%BD.%20%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%20%D1%83%D1%87%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%96%D0%B2%20%D0%A3%D0%9C%D0%9B%20%D0%B2%20%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2.%20%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D1%85.pdf>.

10. Маргасова В., Гарафонова О., Дерій Ж., Руденко О. Методологія наукових досліджень як загальний підхід і перспектива дослідницького процесу. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія : Економічні науки*. 2022. № 6. Т. 2. С. 328–334. URL : <https://heraldes.khmn.edu.ua/index.php/heraldes/article/view/850>.

11. Право : навчальний посібник / укл. : В. Вісин, О. Філюк, Н. Щербюк, В. Анішук, Н. Рябих. Луцьк : ВІП ЛНТУ, 2024. 410 с. URL : <https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2024-02/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20081%20%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%92%D0%9E.docx.pdf>.

12. Толмачова І., Єрмоменко О. Методологія та методи науково-педагогічних досліджень : навчальний посібник. Харків, 2025. 191 с. URL : <https://repository.khpa.edu.ua/server/api/core/bitstreams/feabed86-3c58-42dd-b46a-f1741533f67b/content>.

References:

1. Povidaidchyk, O. (2017). Vitchyzniani dosvid naukovo-doslidnytskoi pidhotovky studentiv u vyshchikh navchalnykh zakladakh [Domestic experience of research training of students in higher educational institutions]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Pedagogika. Sotsialna robota – Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Pedagogy. Social Work*, 2, 198–201. Retrieved from <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ea51cda8-8410-43a8-bfc6-e603629239c0/content> [in Ukrainian].

2. Mochernyi, S. (2002). Poniattia «metodolohiia» ta yoho struktura [The concept of «methodology» and its structure]. *Psykhologhiia i suspilstvo – Psychology and Society*, 2 (8), 58–82. Retrieved from <https://pis.wunu.edu.ua/index.php/uapis/article/view/70> [in Ukrainian].

3. Sheiko, V., & Kushnarenko, N. (2008). *Orhanizatsiia ta metodyka naukovo-doslidnytskoi diialnosti: pidruchnyk [Organization and methodology of research activity: textbook]*. Kyiv: Znannia. Retrieved from https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2018/Sheiko_Organ_NDD_2008_310.pdf [in Ukrainian].

4. Sukhomlynska, O. (2005). Istoryko-pedahohichne doslidzhennia ta yoho «okolytsi» [Historical and pedagogical research and its «margins»]. *Shliakh osvity – The Path of Education*, 4, 43–47. Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/9021/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%20%D0%9E.%20%D0%A1%D1%83%D1%85%D0%BE%D0%BC%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97.pdf> [in Ukrainian].



5. Khrykov, Ye. (2018). *Metodolohiia pedahohichnoho doslidzhennia: monohrafiia [Methodology of pedagogical research: monograph]*. Kharkiv. Retrieved from <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/5218> [in Ukrainian].
6. Bilukha, M. (2002). *Metodolohiia naukovykh doslidzhen [Methodology of scientific research]*. Kyiv: ABU [in Ukrainian].
7. Volkov, V. (Ed.). (2009). *Metodolohiia naukovykh doslidzhen: navch. posibnyk [Methodology of scientific research: study guide]*. Kharkiv; Luhansk [in Ukrainian].
8. Liba, N., & Usatov, B. (2025). Metodolohiia naukovykh doslidzhen yak kontseptualna osnova fakhovoi pidhotovky zdobuvachiv osvity v ZVO [Methodology of scientific research as a conceptual basis of professional training of higher education students]. *Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho. Seriya: Pedahohichni nauky – Bulletin of Bohdan Khmelnytsky Cherkasy National University. Series: Pedagogical Sciences*, 2, 114-121. Retrieved from <https://new.ejournal.cdu.edu.ua/pedagogics/article/view/154/139> [in Ukrainian].
9. Serdiuk, H. (2023). Problema rozvytku doslidnytskoi kompetentnosti vchyteliv ukraïnskoi movy i literatury v naukovykh doslidzhenniakh [The problem of developing research competence of teachers of Ukrainian language and literature in scientific studies]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative Pedagogy*, 65 (2), 111-116. Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/738820/1/%D0%A1%D0%B5%D1%80%D0%B4%D1%8E%D0%BA%20%D0%93.%D0%90.%20%D0%94%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%BD.%20%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%20%D1%83%D1%87%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%96%D0%B2%20%D0%A3%D0%9C%D0%9B%20%D0%B2%20%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2.%20%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D1%85.pdf> [in Ukrainian].
10. Marhasova, V., Harafonova, O., Derii, Zh., & Rudenko, O. (2022). Metodolohiia naukovykh doslidzhen yak zahalnyi pidkhid i perspektyva doslidnytskoho protsesu [Methodology of scientific research as a general approach and perspective of the research process]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky – Bulletin of Khmelnytskyi National University. Series: Economic Sciences*, 6 (2), 328-334. Retrieved from <https://heraldes.khmnu.edu.ua/index.php/heraldes/article/view/850> [in Ukrainian].
11. Visyn, V., Filiuk, O., Shcherbiuk, N., Anishchuk, V., & Riabych, N. (2024). *Pravo: navchalnyi posibnyk [Law: study guide]*. Lutsk: VIP LNTU. Retrieved from <https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2024-02/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20081%20%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%92%D0%9E.docx.pdf> [in Ukrainian].
12. Tolmachova, I., & Yeromenko, O. (2025). *Metodolohiia ta metody naukovo-pedahohichnykh doslidzhen: navchalnyi posibnyk [Methodology and methods of scientific and pedagogical research: study guide]*. Kharkiv. Retrieved from <https://repository.khpa.edu.ua/server/api/core/bitstreams/feabed86-3c58-42dd-b46a-f1741533f67b/content> [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 24.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 06.04.2026